

# Pyhä-Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2022–2023

**Mari Kotajärvi**

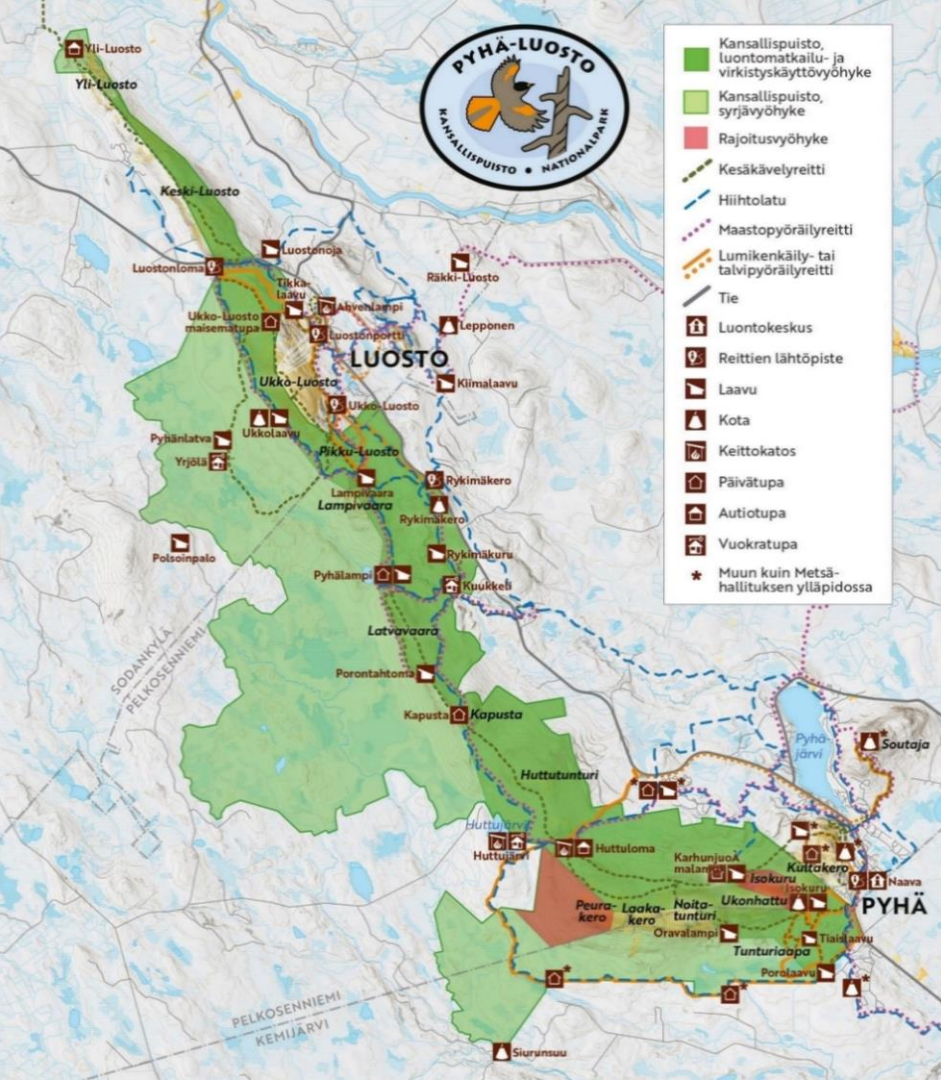
Metsähallitus, Vantaa, 2023  
Asianro MH 9054/2023  
ISBN 978-952-377-108-6 (pdf)



# Sisällysluettelo

Pyhä–Luoston kansallispuisto	3
Tutkimuksen tausta ja tavoitteet	6
Tutkimuksen toteutus ja aineisto	7
Kävijärakenne	9
Käyntien tiedot	
Kohteen tärkeys	12
Saapuminen ja retken ajoitus	13
Kesto ja toistuvuus	14
Kohteet	16
Harrastukset ja liikutut matkat	17
Paikallistaloudelliset vaikutukset	19
Hyvinvointivaikutukset	21
Kävijäytyvyisyys	22
Tulosten yhteenvetoa	26
Lähteet	30





## Kansallispuisto luontoarvojen turvana yli 80 vuotta

Pyhä-Luoston kansallispuisto sai nykymuotonsa vuonna 2005, kun v. 1938 perustettuun Pyhäntunturin kansallispuistoon liitettiin Luoston soiden ja vanhojen metsien suojelealueita.

Kansallispuisto sijaitsee Napapiirin pohjoispuolella Keski-Lapissa Kemijärven, Pelkosenniemen ja Sodankylän kuntien alueella, yhdistäen Pyhän ja Luoston matkailukeskukset.

Puiston 144 km<sup>2</sup>:n alue on jaettu retkeily- ja luontomatkailu- vyöhykkeeseen, syrjävyöhykkeeseen sekä Isokurun ja Peurakeron rajoitusvyöhykkeisiin. Isokurussa liikkuminen on sallittu vain merkityllä reitillä. Peurakeron rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kielletty 15.2.–31.5.

Pääosin retkeily- ja luontomatkailu- vyöhykkeelle on ohjattu laaja verkosto reittejä patikointiin, lumikenkäilyyn, hiihtoon sekä maasto- ja talvipyöräilyyn. Huollettuja taukopaikkoja on tiheään, ja kaksi autiotupaa ja kolme vuokratupaa palvelevat yöpyjiä. Metsähallituksen Luontopalvelut hoitaa puistoa, sen reittejä ja taukopaikkoja; latuja ylläpitää Pyhä-Luosto Vesi Oy.

Luontokeskus Naava Pyhällä on kansallispuiston infopiste ja monien päiväretkien sekä vaellusten lähtöpaikka.

## Kuruista keroille, aarniometsistä aapasoille

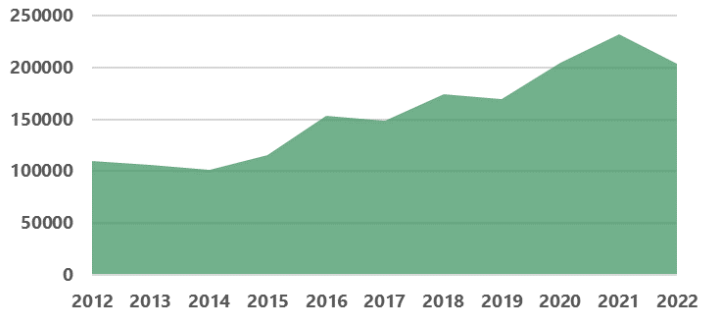
Pyhä-Luoston kansallispuiston siluetin muodostaa Suomen eteläisin suur tunturien ketju. Vuosimiljardit ovat silottaneet tunturivanhusten laet eli kerot, ja niitä jyrkkäpiirteisinä halkovat kurut ovat jääkauden sulamisvesien viimeistelemiä.

Ikoninen Isokuru on Suomen syvin kuru, joka mykistää jylhällä mittakaavallaan. Sen pohjalla kulkeva kävelyreitti tarjoaa aitiopaikan havainnoida alueen geologiaa ja tutustua metsäsaamelaihistoriaan liittyviin kohteisiin, Uhriharjuun sekä Pyhänkasteenputoukseen ja -lampeen.

Tunturien alarinteitä peittävät luonnontilaiset, runsaasti lahoppuuta sisältävät vanhat metsät, joiden yhtenäisyys ja laajuus ovat tärkeässä asemassa monen vaateliaan eliölajin säilymiselle. Myös kansallispuiston tunnuslintu kuukkeli on vanhojen metsien asukki. Ikimetsissä vierailu on mahdollista monia kesä- ja talvireittejä käyttäen.

Soita on kolmannes kansallispuiston pinta-alasta. Suotyyppien kirjo vaihtelee karuista rämeistä ja vesipintaista nevoista reheviin, lajirikkaisiin lettoihin ja kuusikkoihin korpiin. Pitkospuureitit vievät kulkijat avarille aapasoille, Pyhällä Tunturiaavalle ja Luostolla Pyhälatva-aavalle.





Kuva 1. Pyhä-Luoston kansallispuiston käyntimäärien kehitys 2012–2022.

Ukko-Luoston maisematupa. Kuva: Ulla Tiikkainen.



## Käyntimäärien kasvuun on vastattu palveluita kehittämällä

Käyntimääriä seurataan laskurilaskennan avulla. Vuonna 2022 Pyhä-Luoston kansallispuistoon tehtiin 203 600 käyntiä, kun v. 2012 vastaava luku oli 109 400. Käyntimäärät ovatkin lähes kaksinkertaistuneet kymmenessä vuodessa (kuva 1).

Kansallispuiston reittejä ja opasteita on viime vuosina parannettu laajasti. Uusituissa reittirakenteissa on suosittu aikaa ja vaativia olosuhteita kestäviä materiaaleja, kuten terästä. Maastopyöräily- ja kävelyreittejä on kestäväytyä soralla: helpottamalla ja ohjaamalla sekä kävijöiden liikkumista että huoltotoimenpiteiden suorittamista ehkäistään samalla herkan maaston kulumista.

Kävijöiden ja alueen matkailuyrittäjien toiveisiin on vastattu myös laajentamalla ja kehittämällä reittiverkostoa kesä- ja talvipyöräilyn sekä lumikenkäilyn osalta.

Palveluvarustusta on kasvatettu loppuvuonna 2022 valmistuneella Ukko-Luoston maisematuvalla, joka toimii tautotupana niin patikoijille, lumikenkäilijöille kuin revontulibongareillekin. Tuvan itsenäisesti tutustuttavissa olevalla näyttelyllä kasvatetaan ympäröivän luonnon ymmärrystä ja arvostusta.

## Kävijätutkimuksen 2022–2023 tausta ja tavoitteet

5–10 vuoden välein toteutettavilla kävijätutkimuksilla pyritään kartoittamaan ja seuraamaan suojelualueiden kävijärakennetta ja -tyytyväisyyttä, eri harrastusmuotoja ja niiden jakautumista alueellisesti ja ajallisesti, kävijöiden rahankäyttöä ja koettuja hyvinvointivaikutuksia.

Tutkimuksia hyödynnetään mm. kestävyuden seurannassa sekä alueiden hoidon ja käytön suunnittelussa.

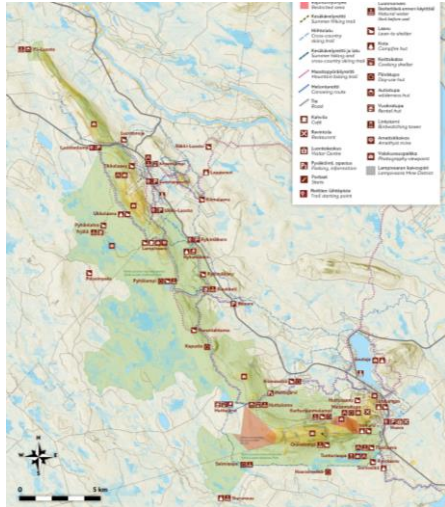
Pyhä-Luoston kansallispuiston aiemmat vertailukelpoiset kävijätutkimukset on toteutettu 2009–2010 ja 2015–2016.

Nyt tavoitteeksi asetettiin kerätä tiedot tuhannen kävijän kansallispuistovierailusta. Edellisessä kävijätutkimuksessa selkeästi esiin nousseisiin huomioihin tai puutteisiin pyrittiin myös vastaamaan: tällä kertaa haluttiin tavoittaa enemmän kansainvälisiä kävijöitä sekä vapaalaskijoita, joille sopivia vastausvaihtoehtoja aktiviteetteja koskeviin kysymyksiin oli myös toivottu.

Kansallispuiston lähialueeksi otettiin aiempien tutkimusten tapaan Kemijärven, Pelkosenniemen ja Sodankylän kunnat. Lähialueen määrittelyllä on merkitystä erityisesti käyntien paikallistaloudellisia vaikutuksia arvioitaessa.



Kuva 2.



Kuva 3.



## Tutkimusaineisto kerättiin ohjatulla kyselyllä

Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla sulan maan ajalla (kesäkuu–lokakuu) 36 tutkimuspäivän aikana ja talvikaudella (joulukuu–huhtikuu) 33 tutkimuspäivänä.

Keräyspisteet valittiin kävijälaskuritietojen, paikallistuntemuksen ja aiempien tutkimushavaintojen perusteella eri puolilta kansallispuistoa, tavoitteena mahdollisimman monipuolinen otanta eri aktiviteettien harrastajista. Juuri valmistunut Ukko-Luoston maisematupa otettiin uudeksi talvikohteeksi: sen oletettiin saavan suosiota myös ulkomaisten kävijöiden keskuudessa.

Kyselylomakkeen pystyi täyttämään keräyspisteillä paperisena tai mobiilivastauksena tablettitietokoneella. Kielivaihtoehdot olivat suomi, englantia tai ruotsi.

Vastaajat täyttivät lomakkeet itsenäisesti haastattelijan antaman ohjeistuksen jälkeen, apunaan kartat tutkimusalueesta eli kansallispuistosta (kuva 2) ja sen lähialueesta (kuva 3). Haastattelijan läsnäolo oli tärkeää, sillä lomake oli pitkä ja osa vastaajista kaipasi kysymyksiin lisäselvennystä.

Lomakkeen täyttäneet saivat kiitokseksi lipun, jolla sai ilmaisen kahvin, teen tai mehun alueen kahvilasta.

Taulukko 1. Vastausten jakautuminen keräyspisteittäin.

Kuva: Mari Kotajärvi.

Keräyspiste	Kpl	%
Lampivaara	180	20
Isokurun kota	171	19
Ukko-Luoston portaat	109	12
Karhunuomalampi	104	12
Ukko-Luoston maisematupa	100	11
Torvisen maja	71	8
Tiaislaavu	69	8
Huttuloma	46	5
Rykimäkeron kota	35	4
Tikkalaavu	18	2
<b>Yhteensä</b>	<b>903</b>	<b>100</b>



## Kyselyyn vastasi 903 kansallispuistokävijää

Eniten vastanneita tavoitettiin Luostolla Lampivaarassa ja Pyhällä Isokurun kodalla (taulukko 1). Kummatkin ovat suhteellisen helposti ympäri vuoden saavutettavia kohteita.

- Lampivaaran vetovoimatekijöitä ovat ametistikaivos sekä kahvila, jossa moni hiihtäjä tai maastopyöräilijä viettää munkkikahvien mittaisen tauon.
- Isokurun kota ja puolikota muodostavat suurellekin joukolle soveltuvan taukopaikan useiden suosittujen reittien risteyskohdassa.

Vastauksista 54 % (490 kpl) kerättiin sulan maan ajalla. Näistä enimmät saatiin Ukko-Luoston huipulle nousevilta portailta, jotka ovat käytössä vain lumettomana aikana. Portaat ja reitti huipulle uusittiin kokonaan vuosina 2019–2020.

Talvikauden vastausten osuus oli 46 % (413 kpl). Ukko-Luoston maisematupa oli odotetusti suosittu; liki neljäsosa talviajan vastauksista saatiin maisematuvalta.

64 % vastauksista oli mobiilivastauksia.



Vastaaja Ukko-Luoston maisematuvassa. Kuva: Ulla Tiikkainen.





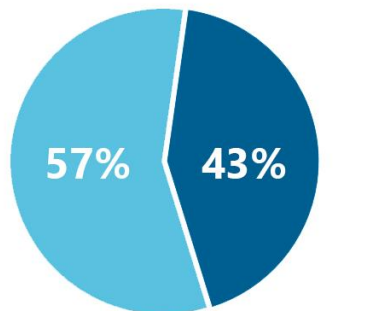
## Valtaosa kävijöistä oli suomalaisia, ulkomaalaisten määrä kasvoi

87 % vastanneista ilmoitti kotimaakseen Suomen.

- Suomalaisien matkailijoiden yleisimmät kotikunnat olivat Helsinki (12 %), Espoo (7 %), Rovaniemi (6 %), Oulu (5 %), Tampere (4 %) ja Jyväskylä (4%). Pääkaupunkiseudulla asuvien osuus oli 5 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisessä kävijätutkimuksessa.
- Paikallisiksi asukkaiksi laskettiin vastanneet, jotka ilmoittivat kotikunnakseen Kemijärven, Pelkosenniemen tai Sodankylän. Heitä oli 4 % vastanneista, 3 prosenttiyksikköä vähemmän verrattuna edelliseen tutkimukseen.

Kansainvälisten kävijöiden osuus vastanneista oli 13 %, mikä oli 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisessä tutkimuksessa.

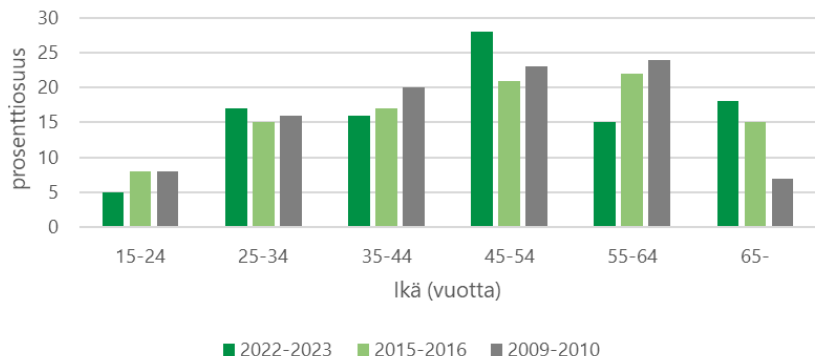
- Kuten aiemminkin, he tulivat pääosin Keski-Euroopasta: ulkomaisten matkailijoiden kotimaa oli yleisimmin Sveitsi (3 % kaikista tutkimukseen vastanneista), Saksa (2 %), Alankomaat (2 %), Ranska (2 %) tai Belgia (1 %).
- Vastanneita oli kaikkiaan 17 eri maasta, kaukaisimmat Australiasta, Singaporesta ja Yhdysvalloista.



Kuva 4. Vastanneiden sukupuoli.

Taulukko 2. Vastanneiden koulutustaso.

Ammatillinen koulutus	Kpl	%
Ammattikoulu	130	15
Opistotasoinen tutkinto	161	19
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	190	22
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	327	38
Ei ammatillista tutkintoa	58	7
<b>Yhteensä</b>	<b>866</b>	<b>100</b>



Kuva 5. Vastanneiden ikäjakauma vuosien 2022–2023, 2015–2016 ja 2009–2010 Pyhä-Luoston kansallispuiston kävijätutkimuksissa.

## Pyhä-Luoston kävijä oli aiempaa korkeammin koulutettu

Sukupuolen, iän ja ammatillisen koulutustason kertominen oli vapaaehtoista, mutta vain muutama prosentti vastanneista jätti ne ilmoittamatta.

Kuten edellisessäkin kävijätutkimuksessa, enemmistö vastanneista oli naisia: 2022–2023 tutkimuksessa heitä oli 57 % ja 2015–2016 tutkimuksessa 53 % vastanneista.

Yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneita oli aiempaa enemmän. Erityisesti ylemmän yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli kasvanut, 8 prosenttiyksikköä verrattuna edelliseen tutkimukseen. Vastaavasti opistotasoinen tutkinnon suorittaneiden osuus oli laskenut 8 prosenttiyksikköä.

Vastanneet olivat useimmin keski-ikässä tai sen ylittäneitä.

- Yli neljäsosa vastanneista kuului 45–54-vuotiaiden ikäryhmään, kun taas aiemmissa tutkimuksissa suurin ikäryhmä on ollut 55–64-vuotiaat.
- 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien kävijöiden osuus oli kasvanut aiempiin tutkimuksiin verrattuna. Vanhin osanottaja 2022–2023 kävijätutkimuksessa oli 84-vuotias.

Seurueen koostumus	Kpl	%
Oman perheen jäsenistä	523	63
Ystävistä	231	28
Muista sukulaisista	39	5
Työtovereista	20	2
Eläkeläisryhmästä	7	1
Ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista	4	0
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	4	0
Opiskeluryhmästä	3	0
Jostakin muusta, mistä?	3	0
Koululuokasta	1	0
<b>Yhteensä</b>	<b>835</b>	<b>100</b>

Taulukko 3.  
Vastanneiden seuruetiedot.

Matkalla kansallispuistoon.  
Kuva: Jaakko Posti.



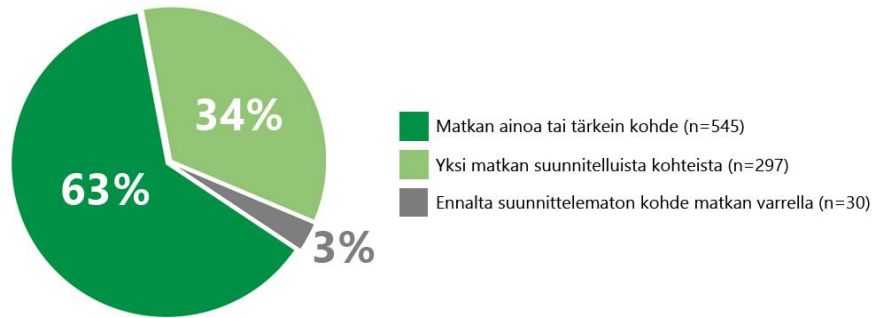
## Retkeilyä perheen ja ystävien kanssa

Valtaosa (79 %) vastanneista liikkui 2–5 hengen seurueissa, tyypillisesti kahdestaan. Yli 6 hengen porukkaan kuului 14 % vastanneista, ja yksin liikkuneita oli 7 %.

- yksin liikkuneita oli hieman enemmän kuin aiemmin, suuria ryhmiä vastaavasti vähemmän.

Useimpien seurue koostui oman perheen jäsenistä tai ystävistä (taulukko 3). Ystävien kanssa retkeilevien osuus oli 7 %-yksikköä suurempi kuin edellisessä tutkimuksessa.

- Lapsiperheiden osuus oli hieman aiempaa pienempi. Vastanneista 19 %:lla oli mukanaan alle 15-vuotiaita lapsia, useimmiten heitä oli seurueessa kaksi.
- Liikuntaesteisiä oli vain seitsemän vastanneen seurueessa. Vaikka kansallispuiston suosituimpiin kohteisiin vievät reitit ovat pääosin helppokulkuisia, ne eivät ole esteettömiä.
- Ennakkoon arveltiin monen retkeilevän koiran kanssa, joten tähän kävijätutkimukseen lisättiin koirien mukanaoloa koskeva kysymys. 19 % vastanneista kertoikin seurueeseensa kuuluvan koiran tai koiria.



Kuva 6. Pyhä–Luoston kansallispuiston tärkeys matkan kohteena (n = 872).



## Kansallispuiston vetovoima säilyi korkeana

Suurimmalle osalle vastanneista Pyhä–Luoston kansallispuisto oli matkan ainoa tai tärkein kohde, ja vain 3 % kertoi saapuneensa paikalle ennalta suunnittelematta (kuva 6).

- Kansallispuisto oli tärkein kohde 64 %:lle kotimaisista matkailijoista ja 53 %:lle ulkomaisista matkailijoista.

Kun matkalla vierailtiin Pyhä–Luoston kansallispuiston lisäksi muissakin kohteissa, ne olivat useimmin Lapin matkailukeskuksia tai muita kansallispuistoja.

- Eniten yksittäisiä mainintoja saivat Rovaniemi (14 vastausta), Ylläs (14) ja Levi (9).
- Suomen kansallispuistoja oli 21 vastauksessa, mikä kertoo kansallispuistojen vetovoimasta. Nimeltä mainittiin useimmin Hossa, Oulanka ja Salla.

Kun matkan pääkohde ei ollut Pyhä–Luoston kansallispuisto, se oli vapaamuotoisten vastausten perusteella jokin muu Lapissa sijaitseva kohde.

- Kemi, Kiiminkijoki ja Saariselkä saivat kukin 2 mainintaa, muut kohteet saivat yksittäisiä mainintoja.

Kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	680	76
Juna	130	15
Lentokone	105	12
Linja-auto	102	11
Matkailuauto tai henkilöauto ja asuntovaunu	48	5
Tilausbussi	36	4
Muu, mikä?	15	2
<b>Vastanneita yhteensä</b>	<b>893</b>	<b>-</b>

Taulukko 4.  
Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Pyhä-Luostolle. Matkaan on voitu käyttää useita kulkuneuvoja.

Isokurun reitillä syyskuussa. Kuva: Mari Kotajärvi.



## Alueelle saavuttiin enemmän myös julkisilla kulkuneuvoilla

Kuten edellisessäkin kävijätutkimuksessa, vastanneet saapuivat alueelle enimmäkseen henkilöautolla, mutta matkaan käytettiin nyt useammin myös julkisia kulkuvälineitä. Junan käyttö oli lisääntynyt 6 prosenttiyksikköä, linja-auton ja lentokoneen kummankin pari prosenttiyksikköä.

Vastanneet ilmoittivat myös, milloin olivat saapuneet kansallispuistoon eli aloittaneet tutkimushetkellä meneillään olevan retkensä.

- Vastaukertymän perusteella eniten retkeiltiin syyskuussa (21 % vastauksista) ja maaliskuussa (18 %). Myös huhtikuu (13 %), heinäkuu (13 %) ja elokuu (10 %) olivat vilkkaita, ja vastaukset jakautuivat suosittujen kuukausien osalta hieman tasaisemmin verrattuna edelliseen kävijätutkimukseen.
- Viikonpäivittäin vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Vilkkain retkipäivä tutkimukseen osallistuneiden osalta oli torstai, vähiten he retkeilivät sunnuntaisin.
- Retkelle lähdettiin pääosin aamupäivällä tai päivällä. Käyntimäärien kasvu ja reittien mahdollinen ruuhkaisuus eivät siis näytä vaikuttaneen retkien ajoittamiseen.

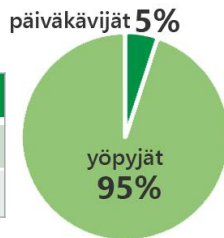
Kuva 7. Kansallispuistokäynnit. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus vastanneista sekä taulukossa käynnin kesto kansallispuistossa tunteina (päiväkävijät) ja vuorokausina (yöpyjät).

Kävijäryhmä	Keskiarvo	Moodi	Min.	Max.
Päiväkävijät (h)	4,1	4	1	12
Yöpyjät (vrk)	2,6	2	1	7



Kuva 8. Koko matka. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus vastanneista sekä taulukossa matkan kesto kansallispuistossa ja sen lähialueella tunteina (päiväkävijät) ja vuorokausina (yöpyjät).

Kävijäryhmä	Keskiarvo	Moodi	Min.	Max.
Päiväkävijät (h)	5,0	4	2	12
Yöpyjät (vrk)	6,6	7	1	100



## Viikko matkailualueella, päiväkäyntejä kansallispuistoon

Kansallispuistokäyntien kestoja tarkasteltaessa (kuva 7) oli 87 % vastanneista tutkimushetkellä päiväretkellä, käynnin kestäessä tyypillisesti neljä tuntia. Kansallispuistossa yöpyneiden retki kesti yleisimmin kaksi vuorokautta, pisimmillään viikon verran.

- Eniten vaeltajat käyttivät omaa majoitetta, kuten telttaa tai riippumattoa (77 % yöpyjistä). Yli puolet yöpyjistä käytti puiston vuokratupia, mikä on selvästi enemmän verrattuna edelliseen tutkimukseen. Autiotuissa yöpymiset olivat myös lisääntyneet.
- Naisten osuus (55 %) maastossa yöpyneistä oli kasvanut.

Koko matka huomioon ottaen (kuva 8) ilmoitti valtaosa vastanneista saapuneensa alueelle useammaksi päiväksi, yöpyen kansallispuistossa, sen lähialueella tai molemmissa. Yleisin matkan kokonaiskesto oli seitsemän vuorokautta.

- Lähialueella yöpyneistä (720 vastaajaa) 54 % majoittui vuokramökissä, 16 % hotellissa, 13 % omassa mökissä, 10 % lomaosakkeessa, 7 % ystävän tai sukulaisen luona ja 6 % asuntoautossa tai -vaunussa.



Kuva: Netta Kuivalainen.

Taulukko 5. Pyhä–Luoston kansallispuistossa aiemmin vierailleiden käynnit edellisen viiden vuoden aikana, keskiarvo ja prosenttipisteet (n = 492).

	Keski-arvo	Keski-hajonta	Min.	25 %	Med.	75 %	Max.
Käyntien lukumäärä 5 vuoden aikana	11,4	34,41	0	2	4	10	500

Kuva: Erkki Ollila.



## Kansallispuistoon palattiin, paljon myös uusia kävijöitä

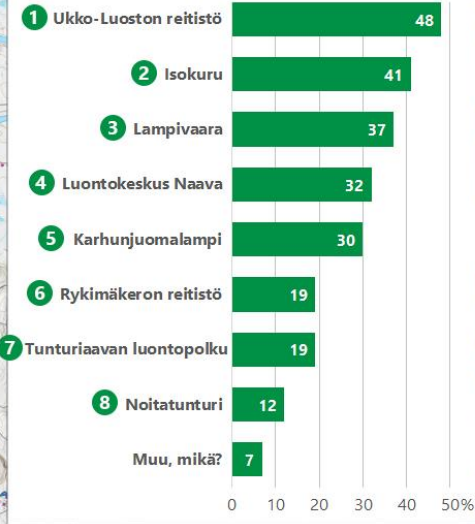
Kuten edellisessäkin kävijätutkimuksessa, suurin osa (60 %) vastanneista oli käynyt Pyhä–Luoston kansallispuistossa aiemminkin.

- Edeltävän viiden vuoden aikana he olivat vierailleet kansallispuistossa keskimäärin 11 kertaa. Paikalliset vastanneet nostivat keskiarvoa, sillä moni heistä liikkui puiston alueella usein. Vastausten mediaani oli 4 käyntiä edellisen 5 vuoden aikana.
- Edellinen käynti oli tapahtunut keskimäärin 2 vuotta aiemmin, ja ensimmäinen käynti 16 vuotta aiemmin. Varhaisin ensimmäinen käynti oli vuodelta 1963.

Ensimmäistä kertaa kansallispuistossa vierailleiden osuus (40 % vastanneista) oli 5 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisessä kävijätutkimuksessa.

- Uusista kävijöistä 28 % oli ulkomaisia matkailijoita, eniten Sveitsistä. Suomalaisista ensikertalaisista yli neljäsosa asui pääkaupunkiseudulla.
- He kuuluivat useimmin 45–55-vuotiaiden tai 25–35-vuotiaiden ikäryhmiin.

Kuva 9. Käyntien alueellinen jakautuminen Pyhä-Luoston kansallispuistossa, prosenttia vastauksista (n = 898).



## Ukko-Luosto nousi suosituimmaksi retkikohteeksi

Vastaajilta tiedusteltiin, minne päin kansallispuistoa heidän meneillään oleva käyntinsä suuntautui. Saman retken aikana käyntikohteita saattoi olla useita.

- Lähes puolet vastanneista ilmoitti retkeilevänsä Ukko-Luostolla, joka kasvatti suosiotaan huimasti sitten edelliseen kävijätutkimukseen. Ukko-Luoston reitistön ja palvelurakenteiden kehittäminen ja parantaminen ovat osaltaan menestyksen takana. Kävijätutkimusvastausten keräyspisteitä oli reitistöllä myös aiempaa enemmän.
- Toiseksi suosituin kohde oli edellisten tutkimusten selvä suosikki Isokuru. Vuonna 2022 Isokuruun laskeutuvat portaat uusittiin, ja ne olivat poissa käytöstä kesän ajan. Tämä on todennäköisesti ollut osasyynä käyntien vähenemiseen Isokurussa sekä myös saman reitin varrella olevalla Karhunjuomalammella.
- Helpoiksi luokitellut Tunturiaavan luontopolku ja Rykimäkeron reitti olivat aiempaa useammin käyntien kohteina, haastava Noitatunturi taas hieman vähemmän.
- Valmiiden vaihtoehtojen ulkopuolelta ilmoitettiin käyntikohteiksi useimmin erityisesti kansallispuiston halki vaeltavien reiteille osuvat Huttuloma ja Yli-Luosto.



Aktiviteetti	Kpl	%
Luonnosta nauttiminen	590	66
Maiseman katselu	573	64
Kävely	540	60
Eväsretkeily	397	44
Luonnon tarkkailu	389	43
Retkeily	365	41
Luontovalokuvaus	242	27
Luonnon valoilmioiden katselu	191	21
Murtomaahiihto laduilla	161	18
Käynti luontokeskus Naavassa	142	16
Koiran kanssa ulkoilu	116	13
Lumikenkäily	102	11
Ametistikaivokseen tutustuminen	100	11
Maasto- tai talvipyöräily	88	10
Vaellus (yöpyminen maastossa)	77	9
Kulttuuriperintöön tutustuminen	77	9
Marjastus	59	7
Lenkkeily	57	6
Sauvakävely	56	6
Lintuharrastus	49	5
Geologiaan tutustuminen	46	5
Umpihankiihto	36	4
Vapaalasku	36	4
Muu, mikä?	30	3
Kasviharrastus	20	2
Alle 20 kertaa mainitut aktiviteetit	44	5

Taulukko 6. Aktiviteetit, johon vastanneet (n = 900) osallistuivat tai aikoivat osallistua tutkimushetken kansallispuistokäynnillään. Alle 20 mainintaa saivat sienestys (13 kpl), kalastus (12), polkujuoksu (11), suunnistus (6), partioretki (1) ja leirikoulu (1).

Kuva: Teemu Kuisma.



## Kävellen nauttimaan luonnosta ja maisemista

Tutkimuksessa kartoitettiin eri aktiviteettien suosiota ja kirjoa kansallispuistokäyntien aikana. Käynti saattoi olla päiväretki tai maastossa yövyttäessä useamman vuorokauden vaellus. Vastanneet valitsivat vaihtoehdoista kaikki tutkimushetkellä meneillään olevan retkensä aktiviteetit (taulukko 6).

- Selvästi suosituimmat olivat luonnosta nauttiminen, maisemien katselu ja kävely, joita harrasti valtaosa vastanneista. Myös eväsretkeily, retkeily ja luonnon tarkkailu oli valittu yli 40 prosentissa vastauksista.
- Edelliseen tutkimukseen verrattavissa olevista aktiviteeteista pyöräily ja koiran kanssa ulkoilu olivat lisääntyneet suhteellisesti eniten. Murtomaahiihtoa harrastettiin taas selvästi vähemmän.
- Useimmiten käyntiin liittyi 4–6 eri aktiviteettia (39 %:lla vastanneista) tai 1–3 aktiviteettia (32 %). 6 % vastanneista oli listannut aktiviteetteja 10 tai enemmän.

Vastanneet valitsivat myös käynnilleen tärkeimmän aktiviteetin. Ylivoimaisesti tärkeimpänä pidettiin luonnosta nauttimista (34 % vastanneista). Retkeilyn valitsi vastanneista 10 %, murtomaahiihdon 9 %, maisemien katselun 7 %, vaelluksen 6 % ja kävelyn 5 %.



Taulukko 7. Vastanneiden (n = 877) kulkema matka kilometreinä käynnin aikana, jaoteltuna liikkumistavan mukaan. Liikkumistapoja saattoi olla käynnillä useita. Viimeisen sarakkeen arvo on laskettu käyttäen mediaaneja ja vuoden 2022 käyntimäärää (203 623).

Liikkumistapa	Vastanneet (kpl)	Keski-arvo (km)	Min (km)	25% (km)	Med (km)	75% (km)	Max (km)	Kuljettu matka (km/v)
Patikoiden	603	12,3	0	6	9	13	75	1 140 414
Hiihtäen	165	18,7	0	10	17	24	100	589 435
Lumikengin	89	6,4	0	5	6	8	15	112 213
Pyöräillen	78	20,8	0	10	20	30	80	327 814
Juosten	17	6,8	0	0	0	10	31	0
Muuten, miten?	17	8,0	0	5	7	10	15	25 006
-	-	<b>13,3</b>	-	-	<b>10,0</b>	-	-	<b>2 194 882</b>

## Pyhä–Luostolla liikuttiin miljoonia kilometrejä

Vastaajia pyydettiin valitsemaan, millä tavoin he olivat retkellään liikkeellä, ja kuinka pitkän matkan he aikoivat sen aikana omin voimin kulkea (taulukko 7). Liikkumistapoja saattoi olla useita saman käynnin aikana.

- Vastanneista 69 % oli liikkeellä patikoiden, keskimäärin noin 12 km:n matkan (mediaani 9 km).
- Hiihtäen liikkui 19 % vastanneista, keskimäärin 19 kilometriä (mediaani 17 km). Tämä liikkumistapa oli vähentynyt verrattuna edelliseen tutkimukseen; myös hiihdetyt matkat olivat keskimäärin hieman lyhyempiä.
- Lumikenkäily ja erityisesti pyöräily (sisältäen maasto- ja talvipyöräilyn) olivat kasvattaneet suosiotaan. Pyöräillen kuljetut matkat olivat pidentyneet n. 50–60 %, mihin lienee vaikuttanut ainakin sähköpyörrien yleistyminen.
- Muina liikkumistapoina mainittiin useimmin liukulumikenkäily, skinnailu ja vapaalasku.

Kun ilmoitettujen matkojen mediaanit suhteutetaan kansallispuiston vuotuisen käyntimäärään voidaan arvioida kävijöiden liikkuneen Pyhä–Luostolla lihasvoimin lähes 2,2 miljoonaa kilometriä vuonna 2022.

Taulukko 8. Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö käyntikertaa kohden vuonna 2022.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
<b>Kaikki kävijät, n</b>	871	775	92
Keskimääräinen kulutus (€)	<b>115</b>	<b>123</b>	<b>49</b>
<b>Kotimaiset matkailijat, n</b>	694	650	42
Keskimääräinen kulutus (€)	<b>103</b>	<b>107</b>	<b>48</b>
<b>Ulkomaiset matkailijat, n</b>	110	95	15
Keskimääräinen kulutus (€)	<b>236</b>	<b>257</b>	<b>105</b>
<b>Lähialueen asukkaat, n</b>	33	1	30
Keskimääräinen kulutus (€)	<b>31</b>	-	<b>31</b>

Taulukko 9. Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) menolajeittain käyntikertaa kohden vuonna 2022.

Menolaji	Rahankäyttö (€)
Majoittuminen	50,31
Vähittäiskauppa- ja ruokaostokset	17,28
Kahvila ja ravintola	17,01
Polttoaine- ja huoltamo-ostokset	13,45
Ohjelmopalvelut, pääsymaksut	7,82
Muut menot, esim. kalastusluvat, välinevuokraus	6,29
Paikallisliikenne	2,55

Kuva: Teemu Kuisma.



## Kävijöiden rahankäyttö kasvoi, eniten kulutettiin majoitukseen

Vastanneet arvioivat, paljonko rahaa he olivat käyttäneet matkansa aikana ostoksiin ja palveluihin Pyhä–Luoston kansallispuistossa ja lähialueella Kemijärven, Sodankylän ja Pelkosenniemen kunnissa. Tulokset koskevat vuotta 2022.

- Keskiwertokävijä kulutti alueella 352 €. Pidempään viipyneet majoittujat käyttivät enemmän rahaa kuin päiväkävijät.
- Ulkomainen matkailija käytti keskimäärin 664 € ja kotimaan matkailija keskimäärin 326 €. Vähiten kuluttivat lähialueen asukkaat, keskimäärin 31 €/kävijä. Ulkomaiset majoittujat kuluttivat eniten, keskimäärin 752 €/kävijä.
- Ulkomainen matkailija kulutti keskimäärin yli kaksi kertaa enemmän rahaa kuin edellisessä kävijätutkimuksessa vuonna 2015. Kotimaisten kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö oli kasvanut noin 50 %.
- Rahaa käytettiin eniten majoittumiseen (keskimäärin 161 €/kävijä), vähittäiskauppa- ja ruokaostoksiin (56 €/kävijä) ja kahvila- ja ravintolaostoksiin (54 € /kävijä). Vuoteen 2015 verrattuna kävijöiden keskimääräinen kulutus oli kasvanut eniten (n. 80–90 %) majoittumisen, huoltamo-ostosten ja muiden menojen (mm. välinevuokraus) osalta.



Taulukko 10. Kävijöiden rahankäytön tuomat paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2022 menolajeittain sekä kokonaisuudessaan.

Menolaji	Tulovaikutus (miljoonaa €)	Työllisyysvaikutus (htv)
Majoittuminen	9,31	93
Kahvila ja ravintola	3,04	30
Ohjelma- ja virkistyspalvelut	1,45	15
Vähittäiskauppa- ja ruokaostokset	1,01	14
Muut menot, esim. vuokravälineet, luvat	1,03	11
Paikallisliikenne	0,47	4
Polttoaine- ja huoltamo-ostokset	0,08	1
<b>Välittömät vaikutukset yhteensä</b>	<b>16,39</b>	<b>168</b>
<b>Välilliset vaikutukset</b>	<b>9,60</b>	<b>32</b>
<b>Kokonaisvaikutukset</b>	<b>25,99</b>	<b>200</b>

## Kansallispuisto toi enemmän euroja ja työtä paikallistalouteen

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellinen kokonaistulovaikutus vuonna 2022 oli 26 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 200 henkilötyövuotta vuoden 2022 käyntimäärällä laskettuna. Edellisen kävijätutkimuksen vuoden 2015 vastaavat luvut olivat 10,3 milj. € ja 103 htv.

- Majoituspalvelut tuottivat ja työllistivät eniten. Niiden tulovaikutukset olivat kasvaneet 5,8 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset kaksinkertaistuneet vuodesta 2015.
- Suhteellisesti eniten olivat kasvaneet ohjelma- ja virkistyspalveluiden ja paikallisliikenteen tulo- ja työllisyysvaikutukset.
- Kotimaisilla kävijöillä oli matkailijaryhmistä suurin merkitys kokonaisvaikutuksiin. Ulkomaisten matkailijoiden suhteellinen osuus vaikutuksista oli kuitenkin kasvanut, ja ohjelma- ja virkistyspalveluihin heidän tulo- ja työllisyysvaikutuksensa olivat jo kotimaisia kävijöitä suuremmat.
- Pyhä-Luoston kansallispuiston tärkeimmäksi kohteekseen nimenneiden vaikutus oli 15 miljoonaa euroa ja 115 henkilötyövuotta. Tämän voidaan tulkita olevan vähimmäisvaikutus, joka kansallispuistolla on ollut paikallistalouteen vuonna 2022.

Taulukko 11. Vastanneiden kokemus hyvinvointinsa lisääntymisestä käynnillä Pyhä-Luoston kansallispuistossa, prosenttiosuus vastanneista. (n = 880).

Hyvinvointi terveyden osa-alueilla	Täysin eri mieltä, %	Jonkin verran eri mieltä, %	Ei samaa eikä eri mieltä, %	Jonkin verran samaa mieltä, %	Täysin samaa mieltä, %
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	0	1	12	43	44
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	0	0	6	37	56
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	0	1	6	37	56

Kuva: Jaakko Posti.



## Kokonaisvaltaista hyvinvointia kansallispuistosta

Ulkoilun ja luonnossa vietetyn ajan on osoitettu vaikuttavan positiivisesti hyvinvointiin. Näin kokivat myös kävijä-tutkimukseen vastanneet arvioidessaan hyvinvointinsa lisääntymistä kansallispuistokäynnillään (asteikko oli 1–5, jossa 1 merkitsi sitä, että hyvinvointi ei lisääntynyt lainkaan, ja 5, että hyvinvointi lisääntyi paljon).

- Sosiaalinen hyvinvointi, kuten työkyky ja ihmissuhteiden lujittuminen, lisääntyi jonkin verran tai paljon 87 %:lla vastanneista. Vastausten keskiarvo oli 4,3.
- Psyykkinen hyvinvointi, kuten tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen ja uupumuksesta palautuminen lisääntyi 93 %:lla vastanneista; keskiarvo oli 4,5.
- 93 % koki fyysisen hyvinvointinsa (esim. kunnon ylläpito, hyvä olo) lisääntyneen, keskiarvon ollessa 4,5.

Hyvinvointivaikutukset koettiin vaikeiksi arvioida rahallisesti. Yli 80 % tutkimukseen osallistuneista oli kuitenkin ilmoittanut summan, jonka veroiseksi koki kansallispuistokäyntinsä antamat terveyshyödyt. Vastaukset vaihtelivat nolasta kymmeneen tuhanteen euroon; keskiarvo oli 493 € ja mediaani 200 €.



Kuva: Mari Rantanen.

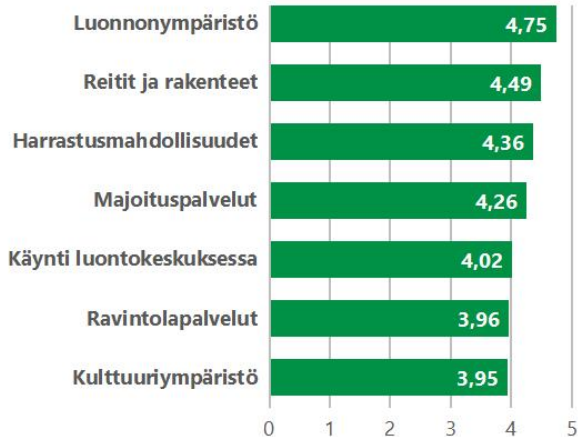
## Luonto ja maisemat motiiveina – Pyhä–Luosto lunasti odotukset

Ylivoimaisesti tärkeimmät syyt käydä Pyhä–Luoston kansallispuistossa olivat luonnon kokeminen, mitä piti erittäin tärkeänä 89 % vastanneista, ja maisemat, jotka olivat erittäin tärkeitä 86 %:lle. Useimmille oli erittäin tärkeää myös rentoutuminen, oleskelu poissa melusta ja saasteista, yhdessäolo oman seurueen kanssa sekä henkinen hyvinvointi. Tärkeimmät motiivit eivät olleet muuttuneet.

Kansallispuistoon ei edelleenkään tultu uusien tuttavuuksien tai jännityksen toivossa: yli 60 % vastanneista ei pitänyt tutustumista uusiin ihmisiin kovin tai lainkaan tärkeänä, ja jännityksen kokeminen taas oli yli puolelle vastanneista yhdentekevää tai ei kovin tärkeää.

Vastanneiden odotukset toteutuivat keskimäärin hyvin kaikilla tutkimuksessa eritellyillä osa-alueilla (kuva 10).

- Luonnonympäristö vastasi jälleen parhaiten kävijöiden ennako-odotuksiin, 77 %:n mielestä erittäin hyvin.
- Tuloksissa näkyivät viime vuosien satsaukset reitteihin ja rakenteisiin: aiempaan tutkimukseen verrattuna yhä useampi koki niiden vastanneen odotuksiin erittäin hyvin (55 % vastanneista).



Kuva 10. Vastanneiden (n = 876) ennako-odotusten ja käyntikokemuksen vastaavuus, vastausten keskiarvot osa-alueittain. Vastaavuutta arvioitiin asteikolla 1–5, jossa 1 = erittäin huonosti ja 5 = erittäin hyvin.

## Kävijät yhä tyytyväisempiä ympäristöön ja palveluihin

Vastanneet arvioivat kansallispuistokäynnillään käyttämiensä palveluiden ja retkeilyrakenteiden sekä ympäristön laatua asteikolla 1 (erittäin huono) – 5 (erittäin hyvä). Lähes kaikkien osatekijöiden laatuarvosanat olivat edelliseen tutkimukseen nähden paremmat, yhdenkään ei huonompi.

- Ympäristön laatu (maisemien vaihtelevuus, yleinen siisteys, yleinen turvallisuus) koettiin yhä useammin erittäin hyväksi.
- Palveluista käytetyimpiä olivat reitit opasteineen, joiden laatu myös arvioitiin yhä useammin erittäin hyväksi. Reittien keskimääräinen laatuarvosana oli 4,5, opastaulujen 4,3 ja viitoituksen 4,2.
- Tulentekopaikkoja oli käyttänyt 82 % vastanneista ja polttopuita 73 %, kumpikin sai arvosanan 4,5. Autio- tai päivätupia (arvosana 4,3) oli käyttänyt 53 % vastanneista.
- Reittien ja rakenteiden turvallisuus sai arvion 4,3.
- Heikoimmat arviot annettiin yleisökäymälöille, jätehuollolle ja vuokratuville (kullekin 3,9). Vuokratupia arvioineista vain noin kolmannes oli todellisuudessa niissä yöpynyt; muut olivat todennäköisesti arvioineet alueen vuokramökkejä.

Palveluiden määrään kokonaisuudessaan oltiin tyytyväisiä (4,6). 23



**Aluekohtainen  
kävijätyytyväisyysindeksi  
2022–2023 (2015–2016)**

**4,29 (4,24)**

**Valtakunnallisesti vertailukelpoinen  
kävijätyytyväisyysindeksi  
2022–2023 (2015–2016)**

**4,33 (4,28)**

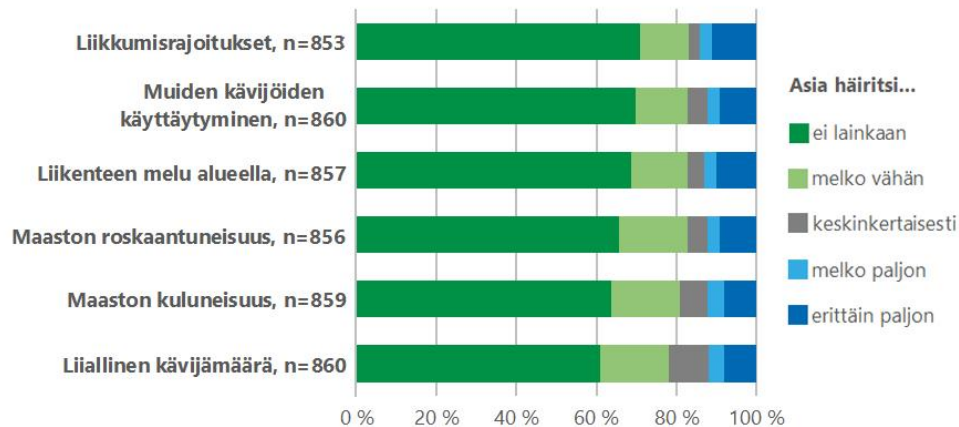


Kuva: Ulla Tiikkainen.

## Häiriötä koettiin vähän, mutta aiempaa enemmän

Vastanneet arvioivat kansallispuistokäynnillään kokemiaan häiriötä osatekijöittäin asteikolla 1 (häiritsi erittäin paljon) – 5 (ei häirinnyt lainkaan) (kuva 11).


- Vaikka suurin osa vastanneista ei kokenut häiriötä, olivat jonkinasteiset häiriökokemukset lisääntyneet edellisen tutkimuksen kanssa vertailtavissa olevien tekijöiden osalta (maaston kuluneisuus ja roskaantuneisuus, liiallinen kävijämäärä, muiden kävijöiden käytös). Liiallinen kävijämäärä häiritsi vastanneita keskimäärin eniten.
- Tässä tutkimuksessa tiedusteltiin lisäksi liikumisrajoitusten ja liikenteen melun aiheuttamia häiriötä. Liikumisrajoitukset koettiin keskimäärin häiriötekijöistä vähäisimmäksi.
- Huomiota herättää erittäin paljon häiriötä kokeneiden suuri osuus, mihin on kuitenkin suhtauduttava varauksella: heitä oli 1 % paperilomakkeella vastanneista ja häiriötekijästä riippuen 12–16 % mobiililomakkeella vastanneista. Osa on voinut ymmärtää vastausasteikon väärin päin.



Kuva 11. Vastanneiden kokemus heidän kansallispuistokäyntiään häirinneistä tekijöistä, prosenttiosuuksina vastauksista. n = 853–860.

Vapaamuotoisesti ilmoitetut häiriökokemukset liittyivät useimmin latujen kuntoon tai niillä kävelyyn (5 mainintaa), rakennustöiden aiheuttamiin haittoihin (5 mainintaa) ja opasteiden puutteisiin (3 mainintaa).





"Hieno reissu. Kaikki pelasi ja sääkin oli hyvä."

"Opastekyltit vaihtelee. Pyhä-Luostoa voisi hehkuttaa enemmän sosiaalisessa mediassa."

"I have seen one eagle on a tree. Perfect."

"Latuja voisi ajaa useammin, myös Pyhällä rinteet olivat ajamatta lumisateen jälkeisenä päivänä."

"Kiva kansallispuisto, kun täällä on mahdollisuus tehdä monia ympyrälenkkejä."

"Kiitos! Huomioikaa myös näkövammaiset."

"Ei metallirakenteita tänne!"

"Hienot raput!"

"Latuopasteet ja kartat voisivat olla selkeämpiä."

"Very friendly people and so helpful. Thanks!"

"Kysymys 17 oli turha ja vaikea. En määrittele rahalla tätä matkaa."

"Pitkospuut uusittava Rykimäkerolta."

## Vapaata sanaa käytettiin kiitoksiin ja moitteisiin

Kaikista vastanneista 60 eli noin 7 % antoi kyselylomakkeella vapaamuotoista palautetta, mikä oli selvästi vähemmän kuin edellisessä kävijätutkimuksessa. Puolet palautteista oli kehuja, puolet valituksia tai kehitysehdotuksia. Palautteiden teemoista keskusteltiin usein myös keräyspisteillä.

- Positiiviset palautteet koskivat useimmin alueen hoitamista, reittejä, rakenteita tai ystävällisiä ihmisiä. Moni palaute oli lyhyesti ja ytimekkäästi "Kiitos!"
- Reittirakenteista löydettiin myös moitteita tai kehitettävää. Useimmin mainittiin huonokuntoiset pitkospuut.
- Osa opasteista koettiin selkeiksi, osa epäselviksi, osa puutteellisiksi. Myös lisää luonto- ja kulttuurihistoria-aiheisia opastauluja toivottiin.
- Latuhuoltoon ja -viitoituksen toivottiin parannusta useissa palautteissa. Haastattelutilanteissa keskusteluttivat lisäksi latukahviloiden aukiolot.
- Muutama kirjallisista palautteista ja iso osa keräyspisteillä kuulluista suullisista kommentista kohdistui itse kyselyyn, jota pidettiin usein liian pitkänä.

## Tulosten yhteenvetoa 1/4: kävijärakenne

Vuoden 2022–2023 kävijätutkimuksessa hahmottunut Pyhä-Luoston kansallispuiston tyypillinen kävijä oli keski-ikäinen, korkeakoulutettu suomalainen, joka palasi Pyhä-Luostolle, majoittui alueella viikon vuokramökissä ja teki päiväretkiä aikuisen perheenjäsenen kanssa. Hän oli hieman aiempaa useammin nainen, pääkaupunkiseudulla asuva ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut.

Kävijäkunta oli kokonaisuutena aiempaa monimuotoisempi: joukossa oli enemmän ensikertalaisia, yksin tai ystävien kanssa retkeileviä, ulkomaalaisia matkailijoita ja yli 65-vuotiaita. Noin viidesosalla oli mukanaan koira tai koiria.

Tavoite osallistaa lisää kansainvälisiä vastaajia täyttyi, mutta todellisuudessa heidän osuutensa kävijöistä lienee suurempi. Moni kieltäytyi kyselystä riittämättömään kielitaitoon vedoten, eikä suurien opastettujen ulkomaalaisryhmien aikatauluihin mahtunut tutkimukseen osallistuminen.

Lapsiperheitä oli aiempaa vähemmän. Liikuntaesteisiä kuului vain muutaman vastaajan seurueeseen, ja palautteissa toivottiin myös näkövammaisten huomioon ottamista. Esteettömien vaihtoehtojen kehittäminen palvelisi kaikkia helppokulkuisia reittejä syystä tai toisesta tarvitsevia kävijöitä.



## Tulosten yhteenvetoa 2/4: aktiviteetit ja käyntikohteet

Ylivoimaisesti suosituimmat ajanviettotavat Pyhä–Luoston kansallispuistossa olivat luonnosta nauttiminen, maisemien katselu ja kävely. Tärkeimmäksi nousi luonnosta nauttiminen.

Murtomaahiihdon harrastaminen ja merkitys tärkeimpänä aktiviteettina oli vähentynyt. Hiihtäjät olivat silti kävelijöiden jälkeen suurin liikkujaryhmä ja varsin aktiivisia palautteen antajia: latuhuollon ja -opasteiden toimivuus sekä palvelut, kuten latukahvilat, ovat heille ilmeisen tärkeitä.

Eri liikkumistapoja harrastettiin enemmän. Kävijöiden joukossa oli monia vapaalaskijoita ja lumi- tai liukulumikengin liikkuneita. Yhä useampi pyöräili, ja vauhdikkaasti keräyspisteiden ohi polkeneiden määrästä voidaan päätellä pyöräilijöitä olevan enemmänkin. Viime vuosien satsaukset pyöräilyreitteihin ovat olleet mahdollistamassa pyöräilyn kasvua. Pyöräily on tärkeää huomioida myös viestinnässä, jotta kohtaamiset yhteisillä poluilla sujuisivat miellyttävästi.

Reittien ja palveluiden kehittäminen siivitti Ukko-Luoston nousun kansallispuiston suosituimmaksi kohteeksi. Jo aiemmin havaittu käyntien jakautuminen kestopuosikkien Isokurun ja Karhunjuomalammen sijaan muille kohteille jatkui.



## Tulosten yhteenvetoa 3/4: aineetomat ja aineelliset vaikutukset

Pyhä-Luoston kansallispuisto oli säilyttänyt merkityksensä matkakohteena. Kävijät saapuivat luontokokemusten ja maisemien vuoksi, ja luonnonympäristö vastasikin erittäin hyvin heidän ennako-odotuksiinsa.

Tärkeiksi käyntimotiiveiksi tunnistettiin myös henkinen hyvinvointi, rentoutuminen, yhdessäolo läheisten kanssa ja oleilu poissa melusta ja saasteista. Ylivoimainen enemmistö koki kansallispuistossa vietetyn ajan lisänneen niin heidän psyykkistä, fyysistä kuin sosiaalistakin hyvinvointiaan.

Merkittäviä olivat myös kansallispuistokävijöiden paikallistalouteen tuomat positiiviset vaikutukset: vuonna 2022 heidän rahankäyttönsä kokonaistulovaikutus oli 26 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 200 henkilötyövuotta – lähes 15 miljoonaa euroa ja sata henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 2015. Kasvua selittää lisääntyneiden käyntimäärien lisäksi kasvanut rahankäyttö: keskimäärin yhdellä käynnillä kulutettiin 115 € vuonna 2022, kun vuonna 2015 vastaava summa oli 82 €. Suurin ja siten merkittävin kävijäryhmä olivat edelleen kotimaiset matkailijat. Kävijää ja käyntiä kohden eniten rahaa käyttivät ulkomaiset majoittajat.



## Tulosten tarkastelua 4/4: kävijätyytyväisyys

Kävijät olivat aiempaa tyytyväisempiä kansallispuiston ympäristöön, reitteihin ja palveluihin sekä alueen palveluiden määrään kokonaisuudessaan. Sekä aluekohtainen että kansallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi olivat kohonneet hieman.

Korkeasta tyytyväisyydestä huolimatta yhä suurempi osa kävijöistä oli kokenut retkillään jonkinasteisia häiriöitä (aineistossa ilmeni ristiriitaisuutta häiriökokemusten ilmoittamisessa paperilomake- ja mobiilivastausten välillä, mutta tulosta voidaan pitää suuntaa-antavana). Taustalla vaikuttaa käyntimäärien kasvu ja sen mukanaan tuomat ei-toivotut lieveilmiöt, kuten ruuhkaantuminen, maaston kuluminen ja roskaantuminen. Kävijäkokemusten laatua on seurattava ja jatkettava viestintää sekä luonnon että kanssakulkijat huomioivan retkeilyn puolesta.

Uudet reittimateriaalit sekä rakenteiden ja opasteiden puutteet kirvoittivat aiempaa vähemmän kritiikkiä. Reittirakenteita ja -viitoitusta onkin parannettu kattavasti. Soraan ja metalliin on ehkä alettu tottua, mutta myös perusteista materiaaliratkaisujen taustalla on viestitty paljon. Huonokuntoisista pitkospuista tuli palautetta, ja tutkimusta seuranneena kesänä niitä uusittiin kautta kansallispuiston.

# Lähteet

- Metsähallitus 2017: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 157. 86 s.
- Metsähallitus 2023: Pyhä–Luoston kansallispuisto. – Luontoon.fi-verkkopalvelu. <<https://www.luontoon.fi/pyha-luosto>>.
- Nyman, R. 2012: Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2009–2010. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 174. 70 s.
- Pakkanen, A. 2017: Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2015–2016. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 232. 93 s.





METSÄHALLITUS  
FORSTSTYRELSEN  
MEAH CIRÁÐÐEHUS

[www.metsa.fi](http://www.metsa.fi)



@metsahallitus\_forststyrelsen



@metsahallitus